

SLOVENSKI NAROD.

lahaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanja na dom računata se po 10 kr. za meec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petiristopne vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr. če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Kaj hočejo?

„Böhmen ist seit jeher der Schlüssel zur Herrschaft in Oesterreich“ . . .
„Deshalb ist die Neuordnung Mittel-Europas, welche 1870 fest begründet wurde, solange nicht endgiltig abgeschlossen, solange Böhmen für die Deutschen Oesterreichs ein unsicheres Gebiet ist“ . . .

„Deutsche Zeitung“ 25. dec 1886

Navedene besede je objavil organ nemškega kluba, Dunajska „Deutsche Ztg.“ dne 25. decembra p. l. v uvodnem članku z naslovom „Ueber den Exodus in Prag“, v članku, ki ga je pisal sam glavni urednik dr. Friedjung. Ta gospod, dasiravno židovskega rodu, kakor večina njegovih sotrudnikov, se zaleti v časih tako, da pove naravnost namero stranke, katero zastopa in začne stvar prekrivati z zavijanjem veliko pozneje, najbrže na ukaz odbora nemškega kluba, ki nadzoruje svoje glasilo.

Navedeni stavki ne razkrivajo nikake skrivnosti, katere bi ne poznali čitatelji slovanskih listov; vender pa so pomenljivi zaradi zveze, v kateri so navršeni. Iz te zveze je pa takoj spoznati, da Nemci neso zapustili deželnega zbora češkega zaradi krivice od češke strani, ampak zaradi tega, da bi se spremenil sedanji vladni sistem v zmislu germanizatorskih namer, ki jih goji levica glede na ves nenemški del Cislitavije, v prvi vrsti pa glede na Čehi in Slovence. „Novi red srednje Evrope, ki je dobil trdno podstavo leta 1870., ni dovršen dotlej, dokler je Češka za avstrijske Nemce nezanesljivo ali negotovo ozemlje.“ Tako govore oni, ki si prilaščujejo lastnost pravega narodnega nemškega zastopstva. Tako govore oni, ki nečejo zastopati samo pokrajinskih in krajevnih interesov, ampak se postavljajo naravnost v zvezo vsega nemštva. Oni naravnost trdijo, da Čehi nemajo opraviti samo z Nemci češkega kraljestva, ampak z nemško narodnostjo v celoti.

Po takem je postopanje čeških Nemcev umevno ne s stališča enakopravnosti, ampak jedino s stališča sile in terorizma. Ta terorizem ne zadeva samo Čehov ali sedanje osrednje vlade, ampak seza na

ravnost celo do — krone. Ker pa se drži cesarska hiša strogo ustavnih zakonov, in ker torej ne dovoli, da ki jedni narodi s silo delali krivico drugim, hočejo uplivati na najvišjem mestu z neustavnimi sredstvi.

Stranka, ki se je imenovala nekada ustavna, se ne sramuje postopati po neustavnih potih. Ta stranka je s slastjo ponatiskavala zadnje tedne iz ravno natisjenih 2 knjigi obsezajočih Beustovih „spominov“ ono spomenico do samega presvetlega cesarja, s katero je imenovani državnik ob svojem času izpodkopal tla Hohenwartovemu ministerstvu.

Beust je takrat kazal na nevarnost, ki bi pretila Avstriji od ravno tedaj ustvarjene Velikonemčije, ko bi se ne vršile stvari v naši državi v zmislu gospodujočih Nemcev. V spomenici do cesarja je bil omenil, kako da želi tudi cesar Viljem, da bi se avstrijskim Nemcem godilo dobro v toliki meri, da bi jim ne bilo treba pogledov obračati čez avstrijske meje. Ta izjava nemškega cesarja je bila, kakor pripoveduje Beust, Bismarcku predkritosredna, a Beust je dosegel, za kar mu je bila pozneje ustavoverna stranka prenehvaležna. Ta stranka se je še le zdaj spominjala moža, ki je zanjo storil več, nego vsi drugi njeni proslavljeni vodje, spominjala se ga je pa samo v tem zmislu, češ, da so tudi zdaj jednake razmere v Avstriji in da je zunanje položenje še nevarniše, nego po l. 1870, zato da je treba cesarsko hišo zopet spominjati na oni preobrat notranje politike, kakeršen je trajal do sedanjega ministerstva.

Tudi so nemški poslanci češkega deželnega zbora, predno so sklenili svoj eksodus, v svojem klubu sklicavali se na to, da je zdaj za izstop ugodno posebno zunanje položenje naše države. Nemci neso torej izstopili iz potrebe, ampak iz pretehtanih razlogov, vsled katerih si obočevajo prejšnje gospodstvo s silo. Čehi so jim samo pretveza, in zato je verovati, da levčarji v resnici izstopijo skupno tudi iz državnega zbora, če jim bodo razmere ugodne. Ugodne pa se jim bodo zdele takoj, če bodo videli, da bi ne bila desnica jedina sosebnost glede na pogajanje z Ogersko, ali pa tudi, ko bi v resnici pretila naši državi nevarnost od zunaj. Ko bi se ti dve glavni stvari pokazali ne-

ugodni za levčarje, potem ostanejo še v državnem zboru in bodo v nekako odškodnino za nedoseženo glavno namero pa razsajali toliko hujše.

Sicer razsajanje se bo nadaljevalo tako ali tako, kakor je pričelo že v prvi seji zopet odprtega državnega zbora. Levčarji so se namreč zopet pobratili; kajti nemško-avstrijski in nemški klub sta se zjediniła zopet za skupno postopanje o glavnih političnih točkah. Židje so toliko časa obdelovali tudi nemški klub, da je slednji zdaj popolnem zavisen od židovske politike, torej od one politike, ki se bistveno v ničemer ne razločuje od politike nemško-avstrijskega kluba.

To obnovljeno, popolnem itak nikdar ne pretrgano pobratimstvo dveh glavnih strank na levici pa se dokaj krasno dopolnjuje, kakor so stvar ure dili zdaj. Stara in močnejša kapitalistična stranka ima namreč glavni interes v tem, da pride zopet do krmila; ona se mora torej vesti nekoliko bolj po salonsko. Njej je po namenu dana ob jednem naloga, da izmišljuje taktiko poprek in od slučaja do slučaja. Nemški klub pa nadzoruje stvar toliko, da se kapitalistična stranka ne pregreši zoper glavne germanizatorske namene. Nemški klub se je namreč svoji prvotni glavni nalogi izneveril s tem, da neče več slišati o enakopravnosti drugih narodov, ampak umeva narodne interese v zmislu gospodstva, nadsile nemškega naroda nad drugimi narodi. Dr. Knotz se je zadnje dni izustil, da Cislitavija mora postati ali nemška ali slovanska; tudi njemu, kakor je sam trdil, ni torej več do tega, da bi se narodnosti omejile na svoje lastne delokroge, ne da bi tujčile druge. Dr. Knotzu in njegovi stranki je v prvi vrsti ne samo za ohranjenje ampak tudi za razširjenje nemške narodnosti v zmislu, da se „novi red srednje Evrope dovrši do cela“ na nemško korist. Ker pa Knotzovi stranki ni do ministerskih sedežev, je umevno, da sme tudi bolj rogoviliti. Ona si dovoljuje delovati z batino, z zunanjo silo, v tem ko mora delati nemško-avstrijski klub bolj po lisičje, in znano je, da ta klub šteje prebrisane lisjake. Tem lisjakom je neposredovalno gospodstvo, aktualni dobiček, glavni namen, v tem, ko se poslužuje nemški klub istih lisjakov samo kot dobrih posredovalcev. Je-

LISTEK.

Iz pozabljenih spominov.

(Češki spisal Václav Beneš-Trčbizsky)

IV.

„Od božjega jutra se mi kolca vsak hip! — Kaj to pomeni oče?“

„Kruh jej in pij vodo in odleže ti.“

„Kalijo se mi oči, kamor le pogledam.“

„Izmij si jih, vzemi z oken zaveso in boš videla kakor prej.“

„In v prsih mi je tesno, kot bi me stiskale klešče železne.“

„Odpi si modrc. — Ni čuda, da ne moreš lahko dihati.“

„Tudi glavo imam tako težko, da jo komaj nosim!“

„Proč s čepico; ogrni si jo z robcem!“

„Ti bi se iz človeka samo norčeval. — Hodi mi nekam!“

„Kaj za Boga naj storim, če nečeš dobrega sveta?“

„Ko bi tebi tako bilo . . .“

„Niti tožbe od mene ne slišiš!“

Žena videč, da s starim ničesar ne opravi in da je njegov govor tudi tak, kot bi s skale peperle padal kamen za kamenom potniku prav pred noge, šla je ven na podstenje, in oče je imel rad, da mu ni bilo treba odgovarjati. Bilo mu je tudi čudno v prsih in postarni obraz njegov bil je danes nenavadno razpaljen. Moral si ga je včasih ohladiti na oknu, ob katero je bril oster severni veter.“

Na dvorišči zalajal je včasih pes, pa tudi tako, kakor bi mu pluča ne hotela služiti.

In vsako delo je stalo; na gumnu je tiho; v hlevih kakor po živinski kugi; samo v konjaku ta „pod sedlom“ bel kakor sneg žalostno poveša glavo in strže tla s kopitom.

Ta dvor je bila lepa kmetija; njive je imela boljše od dijantovega polja, travnike so kosili po trikrat v leta in včasih tudi četirikrat. Razprostirala se je na jednom izmej Oharčinih reber na desnem bregu.

Gospodinja je šla za gumno in gledala v daljino. Levica si je nad oči položila, da bi videla bistreje. Kolcanje jej do zdaj ni odleglo in prsa so se jej tesnila vsak hip vedno bolj.

Kmet je že nekolikokrat vzel v roke knjigo,

zdaj jo je odprl, zdaj liste prevračal, vselej samo odstavek prečital, glavo obrnil in zopet od okna do okna sobo prehodil.

Bil je osmi november leta 1620.

Ta dan je po Češkem ljudem tudi jed iz rok padala; in če je kdo kaj djal v usta, okusa to ni imelo. Jednega je zeblo, kakor v najhujšji zimi, drugemu je hotela glava zgoreti, temu se je zdelo, kot bi se pod vsakim njegovim korakom zemlja zmajala, drugemu pa, da se mu vse pred očmi vrtilo v velikanskem krogu . . . Najžalostnejše je bilo pod streho, kjer so koga pogrešali . . .

Omenim mimogrede, da govorim le o ljudeh z zlatim, krvavečim srcem in s pošteno češko dušo.

Predvčerajšnjim so si živež preskrbljevali na Oharčinih bregovih cesarski.

Do tukajšnjega dvora prijezdili so valdštajnski oklopniki. Morali so jim naložiti sena četiri vozove po pet vrst in vsako dobro natlačiti.

Gospodar tega ni mogel niti pojmiti.

Kje je neki vojska kraljeva? — Niti sluha nikjer ni o njej, kot bi bila zakrita s plaščem, pod katerim je vsak neviden.

Včeraj se mu je zdelo, da sliši grumenje topov nekje od Slavetina, predvčeraj je bilo neho-

